

bugün! özel hayatlar

Gizli Kalmış Efsane: Nezihe Muhittin

İlk kitabı yayınlandığında yıl 1909'du, ve 20 yaşındaydı. Cumhuriyetin ilk kadın hareketini başlatıp "Kadınlar Halk Fırkası"nı kurdu. Tarih 1923'ü gösteriyordu ve Nezihe Muhittin, partisinin tüzüğüne, "Kadına seçme ve seçilme hakkı verilmesi" yazdırmıştı. Kadınlar Halk Fırkası'nın kurulmasına izin verilmemişti ama Nezihe Muhittin yılmayacaktı. Ta ki seçme ve seçilme hakkını alana, meclise 18 kadın milletvekili sokana kadar...YAZI: DİLEK ŞENER YÜCETİN

"Biz seçim haklarımızı elde etmeye dayalı idealimizden vazgeçmiş değiliz. Zira bundan vazgeçersek derneğimizin hiçbir varoluş nedeni kalmaz. Davamızın zaferi için ölüncüye kadar çalışacağız. Bizim yaşamımız buna yetmezse hiç olmazsa bizden sonra gelenler için ortalığı temizlemiş oluruz" dedi kumral kadın. Etraftaki insanların tek tek gözlerinin içine bakmayı da ihmal etmedi.

"Miskin erkekler"!

Bu onun biraz da kararlılığını vurgulamaya yöntemi. Muhabir şaşkın bakışlar ve hayretler içinde izledi onu. İçinden "Bu kadın iyice çıldırması olmalı" diye geçirirken bir taraftan da iyi bir haber yakkalamının tatlı sevincini yaşadı. "Yarınki gazetede cümbüş var" diye düşündü. Diğer yandan, karşısındaki kadına önleyemediği ve hatta nedenini kendi kendine bile itiraf edemediği bir saygı ve imrenme ile bakıyordu. Üzerinde tayyörtü, içinde fiyonklu bluzu, ayağında bilekten bağlı ayakkabıları, arkadan topuz yapılmış saçları ve kararlı ses tonuyla devam etti kumral kadın: "Öğretim, cins ayrımsızın, bir mecburiyet hükmünde genişletilmiş olmasına binaen, Türk kadınının maduniyeti (yokluğu) mevzu-i bahis olmaz. Halbuki seçim meselesinde, seçmenin mutlaka okuma bilmesi de mecburi

değildir. Kahvehane köşelerinde miskinane esrar çeken birine verilen bu hak, kendini müdrik, tahsili mükemmel bir kadından esirgenebilir mi?"

Muhabir elinde not defteri ve kalemiyle önce dondu kaldı, göz bebekleri biraz daha büyüdü. Kumral kadın erkeklerden "Miskinane esrar çeken" diye söz ediyordu. Not defterine alelacele karaladığı 3-4 cümleyi daha not etti ve daha fazla vakit kaybetmeden bu ilginç konuşmayı hazırlamak üzere gazetesine neredeyse uçarak gitti. Kapıdan girer girmez "Bu kadının talepleri çok garip. Kadın erkek eşitliği, kadınlara seçme seçilme talebi var" diye murıldandı arkadaşlarına. 1927 yılının Haziran ayıydı. O devre göre bu inanılmaz ve hatta kahramanca sayılacak konuşmaları hem de bangır bangır bağırarak yapan ufak tefek, kumral kadın" Türk Kadınlar Birliği" derneğinin başkanı Nezihe Muhittin'di.

İtirazı vardı Muhittin'in; kadınlarmın uğradığı haksızlıklara, ezilmişliğine, cahil bırakılmışlığına, eşitsizliğine, en çok da seçme ve seçilme hakkı olmayışına itirazı vardı. Hem de kendini bildi bileli vardı.

Bürokrat kızı Nezihe

Musul istinaf azalığından, emekli bürokrat Muhittin Bey, zamanın sık ahşap evlerinden birinde oturuyordu. Kafesli pencereleri ahşap süsleri olan evin bahçeye bakan arka bölümünde sıkı bir telaş

vardı o gün. Ev halkı bir tür koşuşturmaca yaşıyordu. Evin hanımı, ilk serasker, Ağa Hüseyin Paşa'nın oğlu Ali Şevket Paşa'nın kızı Zehra'nın bir çocuğu olmak üzereydi. Çocuğun cinsiyeti merakla bekleniyordu. Nezihe Muhittin 1889 yılında böyle bir evde bürokrat bir ailenin çocuğu olarak doğdu. Muhittin ailesi, kızları Nezihe büyüyünce mahalle mektebine gönderdiler. Bir süre sonra mahalle mektebindeki eğitimi akıllı kızları için yeterli görmeyen Zehra Hanım ile Muhittin bey ona evde özel dersler aldırma-ya başladı. Fransızcasını ilerletmesi için de Kumkapı Sörler Okulu'na gönderdi-

Türk kadın hakları tarihinin en az bilinen, ama belki en parlak kahramanı: Seçme ve seçilme hakkı için savaşan Nezihe Muhittin.

ler bir dönem. Nezihe, devrin giyiniş kuşanan, iyi terbiye almış, okumuş, gelecekteki eşi için çeşitli marifetler öğrenen kızlarından biri olarak yetiştiliyordu.

Ne var ki evdeki hesap çarşıya uymadı. Nezihe okudu, iyi yetişti yetişmesine ama yaptıklarının hiçbirini gelecekteki eşi için kullanmadı. Okuma yazmaya başladığından itibaren kafasına taktığı tek şey kadınlarmın gelişmesi, bilinçlenme-